

REPUBLIKA HRVATSKA
VRHOVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE
Z A G R E B

Broj: I Kž 86/2017.-5

REPUBLIKA HRVATSKA
R J E Š E N J E

Vrhovni sud Republike Hrvatske u vijeću sastavljenom od sudaca Ane Garačić kao predsjednice vijeća, doc. dr. sc. Marina Mrčele, Damira Kosa, Miroslava Šovanja i dr. sc. Zdenka Konjića kao članova vijeća, uz sudjelovanje višeg sudskog savjetnika Dražena Kevrića kao zapisničara, u kaznenom predmetu protiv optuženog P. P., zbog kaznenog djela iz članka 120. stavka 1. Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske, odlučujući o žalbama državnog odvjetnika i optuženika podnesenima protiv presude Županijskog suda u Splitu od 29. prosinca 2016. broj K-Rz-5/16., u sjednici održanoj 16. svibnja 2017.,

r i j e š i o j e:

- I. Prihvaća se žalba optuženog P. P., ukida se pobijana presuda i predmet upućuje prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku pred potpuno izmijenjeno vijeće.
- II. Uslijed odluke pod I., žalba državnog odvjetnika je bespredmetna.
- III. Odbacuje se žalba N. R. kao nedopuštena.

Obrazloženje

Pobijanom presudom Županijskog suda u Splitu, proglašen je krivim optuženi P. P. da je počinio kazneno djelo iz članka 120. stavka 1. (članak 142. stavak 1.) Osnovnog krivičnog zakona Republike Hrvatske („Narodne novine“, broj 53/91., 39/92. i 91/92. - dalje u tekstu: OKZRH) te je osuđen na kaznu zatvora 6 (šest) godina. Na temelju članka 54. Kaznenog zakona („Narodne novine“, broj 125/11., 144/12., 56/15. i 61/15. - dalje u tekstu: KZ/11.) u izrečenu zatvorsku kaznu optuženom P. P. uračunato je i vrijeme provedeno u istražnom zatvoru od 21. travnja 2016. pa nadalje.

Na temelju članka 148. Zakona o kaznenom postupku („Narodne novine“, broj 152/08., 76/09., 80/11., 121/11. - pročišćeni tekst, 91/12., 143/12., 56/13., 145/13. i 152/14. - dalje u tekstu: ZKP/08.) odlučeno je da je optuženi P. P. dužan naknaditi troškove kaznenog postupka i to paušalnog iznosa 1.000,00 kuna. Na temelju članka 158. stavka 2. ZKP/08. oštećenici su s imovinskopравnim zahtjevom upućeni u parnicu.

Protiv navedene presude žalbu je podnio državni odvjetnik, zbog odluke o kaznenoj sankciji navodeći da je „prvostupanjski sud optuženiku P. P. izrekao blagu sankciju“ uz prijedlog Vrhovnom sudu Republike Hrvatske da prihvati žalbu, preinači prvostupanjsku presudu u odluci o kazni te „optuženiku P. P. izrekne kaznu zatvora u duljem vremenskom trajanju“.

Žalbu je podnio i optuženi P. P. osobno i po branitelju, odvjetniku M. M., zbog bitne povrede odredaba kaznenog postupka, pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja, povrede kaznenog zakona te zbog odluke o kazni uz prijedlog da Vrhovni sud Republike Hrvatske preinači prvostupanjsku presudu i donese oslobađajuću presudu ili je podredno ukine i predmet vrati na ponovno suđenje.

Optuženik je i osobno podnio žalbu bez navođenja žalbene osnove. Iz žalbe proizlazi da se žali zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Predložio je „da se presuda poništi“ i da se oslobodi „krivice, zbog neutvrđenog činjeničnog stanja ili da se postupak vrati prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje uz iznosenja dokaza tužilaštva i obrane“.

U spis su naknadno dostavljeni dva podneska N. R. pod nazivom „Dostava izjava svedoka“ i „Dostava izjava svedoka, Predlog za izvođenje dokaza i saslušanje svedoka, Predlog za održavanje javne sednice drugostepenog suda“. Iz sadržaja tih podnesaka očito je da je riječ o žalbi protiv pobijane presude, zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja.

Na žalbe nije odgovoreno.

Spis je, u skladu s člankom 474. stavkom 1. ZKP/08., prije dostave sucu izvjestitelju, dostavljen Državnom odvjetništvu Republike Hrvatske.

Žalba optuženog P. P. je osnovana, žalba državnog odvjetnika je bespredmetna, a žalba N. R. je nedopuštena.

U odnosu na točku I. izreke

U pravu je optuženik kada tvrdi da prvostupanjski sud nije postupio prema uputi iz ranije odluke ovog suda kojom je u odnosu na optuženog P. P. ukinuta prijašnja osuđujuća presuda, zbog počinjene bitne povrede odredaba kaznenog postupka („presuda uopće nema razloga, odnosno u njoj nisu navedeni razlozi o odlučnim činjenicama“; odluka ovog suda broj I Kž 381/94. od 7. rujna 1994.). Prema toj odluci, prvostupanjski sud je morao „utvrditi točan doprinos ... optuženika ... u odnosu na svaku inkriminaciju. Ako se, naime, optužbom optuženiku stavlja na teret više odvojenih događaja, osuda za tako složenu radnju može se opravdati samo ako se dokaže krivnja za sve odvojene događaje“.

No, prvostupanjski sud nije postupio prema uputi ovog suda i time je napravio dvije povrede na koje upućuje i optuženik u žalbi. Prvo, povrijedio je članak 489. stavak 3. ZKP/08. prema kojem je „prvostupanjski sud dužan ... raspraviti sva sporna pitanja na koja je upozorio

drugostupanjski sud u svojoj odluci“. Drugo, ponovio je bitnu povredu odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08.

Naime, u uvodu činjeničnog opisa osude, optuženik je proglašen krivim za više načina počinjenja ratnog zločina protiv civilnog stanovništva jer je „... djelujući u sustavu vojne počinjenosti i provodeći odluke i planove Generalštaba tzv. Jugoslavenske narodne armije ... zapovijedao ili prenosio zapovijesti te primao zapovijedi i zapovijedao otvaranje vatre ... pa je kao zamjenik zapovjednika vojnog kompleksa L. i zapovjednik sektora ratne luka L. postupao na način...“, a potom su pobliže opisane aktivnosti optuženika u odnosu na osam izdvojenih djelovanja. U tim djelovanjima navedeno je da je optuženik zapovijedao ili prenosio zapovijedi ili osobno otvarao artiljerijsku vatru.

Međutim, u pobijanoj presudi potpuno je izostala raščlamba konkretnog djelovanja optuženika koje mu je stavljeno na teret. Nisu navedeni dokazi na temelju kojih je prvostupanjski sud zaključio u kojem djelovanju je optuženik zapovijedao, prenosio zapovijedi ili osobno otvarao artiljerijsku vatru, a što sve je dovelo do smrti tri osobe, tjelesnih ozljeda dvanaest osoba i imovinske štete velikih razmjera. Treba navesti da posljedice opisanih aktivnosti izgledaju nesporne, ali za kaznenu odgovornost optuženika, prema činjeničnom opisu, treba valjano obrazložiti na temelju kojih dokaza bi proizlazilo utvrđenje da je optuženik u osam odvojenih aktivnosti zapovijedao, prenosio zapovijedi ili osobno otvarao artiljerijsku vatru. U obrazloženju pobijane presude nije naveden niti jedan dokaz niti činjenična i pravna raščlamba na temelju koje bi se moglo zaključiti o aktivnom djelovanju optuženika u odnosu na bilo koju od osam podstavaka činjeničnog opisa za koje je proglašen krivim. Zato u tom dijelu presuda uopće nema razloga o odlučnim činjenicama čime je ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08.

U obrazloženju pobijane odluke navedeno je da je optuženik „imao dvije izuzetno važne funkcije i to funkciju zamjenika zapovjednika vojnog kompleksa »L.«, te funkciju zapovjednika prvog sektora ratne luke »L.«“ ta da „je s obzirom na svoje hijerarhijske ovlasti mogao izdavati zapovijedi podređenima a isto tako je bio dužan sprovoditi naredbe i odluke nadređenih mu po zapovjednoj odgovornosti“. No, nije jasno koje stvarne ovlasti je optuženik s tim funkcijama imao u odnosu na osam konkretnih djelovanja. Pritom je neodlučno to što je on „mogao izdavati zapovijedi podređenima“ ali je važno je li on doista izdao zapovijedi za konkretna djelovanja. O tome pobijana presuda ne sadrži razloge. Osim toga, optuženik osporava da je bio zapovjednik, a tu okolnost prvostupanjski sud utvrđuje na temelju jednog dokaza (iskaza svjedoka N. K. koji navodi da je optuženik bio zapovjednik jednog sektora /ne oba koja se navode u činjeničnom opisu/, ali ne navodi, barem prema obrazloženju pobijane presude, konkretne zapovijedi optuženika i u odnosu na što točno bi se optuženikovo zapovijedanje odnosilo). Zato i u odnosu na optuženikove zapovjedne funkcije nisu navedeni razlozi, a oni koji su navedeni (točnije samo jedan) su potpuno nejasni pa je i u tom dijelu ostvarena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08.

S tim u vezi, žalitelj s pravom upućuje na dio obrazloženja pobijane presude prema kojem „čak i kada bi se prihvatila obrana okrivljenika da je isti imao samo ovlasti u okviru logističke baze tj. u pozadini neiskulpira ga odgovornosti jer je opće poznato u ratnoj praksi da je pozadinsko-logističko djelovanje mozak svih ratnih operacija i da bez takvog

pozadinskog djelovanja bi bilo pa skoro i nemoguće voditi borbena djelovanja“. Točno je da je za svako ratno djelovanje važna logistika; vojnici moraju imati oružje, oruđa, municiju, uniforme, hranu, vozila itd., ali je potpuno nejasno kakve to veze ima s konkretnim djelovanjem optuženika za koje je proglašen krivim; zapovijedanje, prenošenje zapovijedi i otvaranje vatre. Osim toga, temeljito je dvojben zaključak da je „pozadinsko-logističko djelovanje mozak svih ratnih operacija“, a osobito je dvojben poveznica između tog djelovanja i konkretnog djelovanja za koje je optuženik proglašen krivim. Zapovjedna odgovornost za konkretna djelovanja, a osobito otvaranja vatre za koja je optuženik proglašen krivim, ne mogu biti izvedena samo iz činjenice da je optuženik bio zapovjednik logističke baze jer ne dostaju logične i smislene konkretne poveznice između tih okolnosti.

Opisane bitne povrede odredaba kaznenog postupka dovele su i do ozbiljne sumnje u pravilnost i potpunost utvrđenog činjeničnog stanja koje optuženik u žalbi osporava. Detaljnije upuštanje u tom dijelu nije moguće ponajprije zbog manjkavosti obrazloženja koje je utvrđeno u povodu žalbi. Naime, na raspravi su izvedeni brojni dokazi: pročitana je opsežna dokumentacija, pregledani su i preslušani tehnički zapisi, neposredno je ispitan jedan svjedok, a pročitani su iskazi 92 svjedoka. Od toga je prvostupanjski sud u obrazloženju presude naveo sadržaj jednog izvještaja i poimence spomenuo deset svjedoka od kojih je u odnosu na četvoricu svjedoka naveo kratak sadržaj njihovih iskaza. Sadržaje iskaza šestoro svjedoka prvostupanjski sud ne navodi, ali ih koristi kao potkrjepu logičnosti i uvjerljivosti iskaza svjedoka N. K. (koji je inače sam po sebi uopćen i nije određen u odnosu na konkretne aktivnosti optuženika). Takvo sastavljanje obrazloženja presude je pogrešno jer nisu dostatno navedeni razlozi o odlučnim činjenicama.

U obrazloženju pobijane presude prvostupanjski sud ne mora navesti sadržaje svih izvedenih dokaza detaljno, ali mora biti razvidno barem u odnosu na koje okolnosti su pojedini dokazi izvedeni, jesu li te okolnosti sporne ili nesporne i konačno koju odlučnu okolnosti na temelju kojeg dokaza je sud utvrdio. Ako neki dokaz sadrži okolnosti koje su nebitne, onda i to treba biti razvidno iz obrazloženja. Jedino tako je moguće ispitati presudu. Iz pobijane presude nije razvidan makar uopćen sadržaj brojnih pročitanih i pregledanih dokaza, a niti makar kratki sadržaj iskaza 82 svjedoka pa se ne zna o čemu su ti svjedoci iskazivali. Stoga u presudi ne postoje razlozi pa se presuda u tom velikom dijelu opće ne može ispitati čime je počinjena bitna povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08.

U vezi s načinom izvođenja dokaza, optuženik u osobnoj žalbi navodi da on nije dao suglasnost za čitanje zapisnika o ispitivanju svjedoka i da oni stvarno nisu pročitani niti su stvarno izvedeni svi dokazi koji su pobrojani. Žalbeni navod da nije bilo suglasnosti za način izvođenja dokaza čitanjem zapisnika o ranijem ispitivanju svjedoka nije osnovan jer je iz sadržaja zapisnika o raspravi od 22. prosinca 2016. (list 2003 spisa) vidljivo da su stranke dale suglasnost za čitanje zapisnika o ranijem ispitivanju svjedoka. Doduše, prvostupanjski sud je propustio nakon čitanja isprava ili izvođenja drugog dokaza pitati stranke imaju li primjedbe na provedeni dokaz (članak 433. ZKP/08.) te ovisno o tome odlučiti treba li svjedoke ispitati neposredno. Ovaj dio žalbom nije problematiziran, ali na to treba upozoriti, radi pravilnog postupanja ubuduće.

Nešto je drugačija situacija s optuženikovim žalbenim navodom da iskazi svjedoka stvarno nisu pročitani na raspravi. Iz navedenog zapisnika proizlazi da je rasprava trajala dva i

pol sata (počela je u 9, a završila je u 11:30). U tom vremenu, prema zapisniku, na raspravi je pročitana dokumentacija, preslušani su i pregledani tehnički zapisi, ispitan je jedan svjedok, pročitani u iskazi 92 svjedoka, a optuženik je dao iskaz koji je ubilježen na četiri stranice raspravnog zapisnika. Iako stranke nisu imale primjedbe na način izvođenja dokaza, žalbeni prigovor optuženika da većina dokaza stvarno nije izvedena otvara dvojbu o poštivanju načela neposrednosti. Nije, naime, uvjerljivo da je ostvarivo izvesti toliku količinu dokaza koja je prema zapisniku s rasprave izvedena u dva i pol sata. Taj žalbeni prigovor ovdje nije odlučan jer je presuda ukinuta zbog bitnih povreda odredaba kaznenog postupka, ali će o ovdje navedenom prvostupanjski sud voditi računa u ponovljenom suđenju.

Osim toga, nije jasno zašto je prvostupanjski sud optuženika proglašio krivim i osudio prema OKZRH-u, a za uračunavanje istražnog zatvora je primijenio KZ/11. Načelno, treba primijeniti jedan kazneni zakon, a ovdje nije bilo ikakve zapreke primijeniti članak 45. OKZRH. Ova okolnost također nije odlučna, ali je uočena pa se na nju upozorava također radi pravilnog postupanja ubuduće.

Zbog opisanih bitnih povreda odredaba kaznenog postupka iz članka 468. stavka 1. točke 11. ZKP/08. pobijanu presudu je trebalo ukinuti i predmet uputiti prvostupanjskom sudu na ponovno suđenje i odluku. U ponovnom suđenju prvostupanjski sud će izvesti potrebne dokaze (možda i novopredložene ako će to biti potrebno), a pri načinu izvođenja će voditi računa i o uočenim okolnostima na koje je upozoreno, osobito u odnosu na ostvarenje načela neposrednosti. Potom će svaki dokaz posebno i sve zajedno razložno raščlaniti, navesti nesporne okolnosti, a posebnu pozornost obratiti na sporne odlučne okolnosti čije će (ne)postojanje valjano obrazložiti sukladno članku 459. stavku 5. ZKP/08. To se posebno odnosi na odlučne okolnosti na koje je upozoren ovom odlukom, a imajući na umu činjenični opis inkriminacije (zapovijedanje, prenošenje zapovijedi i otvaranje vatre kao aktivno djelovanje koje je optuženiku stavljeno na teret).

U odnosu na točku II. izreke

Budući da je prvostupanjska presuda ukinuta, to se o žalbi državnog odvjetnika zbog odluke o kazni nije niti moglo odlučivati pa je ona zato bespredmetna.

U odnosu na točku III. izreke

Ovom sudu su dostavljena dva opsežna podneska koji po svom sadržaju predstavljaju žalbu protiv prvostupanjske presude i to zbog pogrešno i nepotpuno utvrđenog činjeničnog stanja. Oba podneska podnio je N. R. koji je inače odvjetnik u B., Republika Srbija. U jednom podnesku priložena je punomoć koju je potpisao optuženik, a u drugom je i predloženo održavanje javne sjednice drugostupanjskog suda. No, ta punomoć i navedeni prijedlog nemaju pravnu važnost u ovom postupku jer N. R. nije ovlašten u Republici Hrvatskoj djelovati kao branitelj optuženika, a niti osoba koja je ovlaštena podnijeti žalbu u korist optuženika pa time niti tražiti javnu sjednicu drugostupanjskog vijeća.

Naime, branitelj u kaznenom postupku pred sudovima Republike Hrvatske može biti samo odvjetnik koji je upisan u Imenik odvjetnika ili odvjetnik iz druge države koji je u matičnoj državi članici Europske unije stekao pravo obavljanja odvjetničkog poziva (članak 5.a Zakona o odvjetništvu). Budući da N. R. nije odvjetnik upisan u Imenik odvjetnika u

Republici Hrvatskoj, niti je odvjetnik iz države članice Europske unije, to on nije ovlašten za zastupanje optuženika o ovom predmetu, a time niti na podnošenje žalbe jer ne ulazi u krug osoba koje smiju podnijeti žalbu u korist optuženika prema članku 464. stavku 2. ZKP/08.

Stoga je njegovu žalbu trebalo odbaciti jer je izjavljena od neovlaštene osobe i zato nedopuštena.

S obzirom na sve navedeno, na temelju članka 481. stavka 2. i članka 483. stavka 1. ZKP/08., odlučeno je kao u izreci. Na temelju članka 484. stavka 1. ZKP/08., nova rasprava pred prvostupanjnskim sudom održat će se pred potpuno izmijenjenim vijećem koje neće biti opterećeno stavovima zauzetim u pobijanoj presudi.

Zagreb, 16. svibnja 2017.

Zapisničar:
Dražen Kevrić, v. r.

Predsjednica vijeća:
Ana Garačić, v. r.